

บทที่ 1

บทนำ

1.1 ที่มาและความสำคัญของปัญหา

การท่องเที่ยวประเทศไทย ในนั้นนับได้ว่าเป็นมีความสำคัญต่อประเทศไทยมานานเนื่องจากประเทศไทยเป็นเมืองแห่งอารยธรรม มีศิลปวัฒนธรรมที่เป็นเอกลักษณ์ รวมไปถึงมีทรัพยากรธรรมชาติที่สวยงามจึงเป็นแหล่งดึงดูดนักท่องเที่ยวจากทั้งในประเทศและต่างประเทศทำให้เกิดการจ้างงานและมีเงินไหลเวียนเข้าสู่ประเทศอย่างต่อเนื่องทำให้อุตสาหกรรมการท่องเที่ยวมีการเจริญเติบโตอย่างต่อเนื่อง (สำนักงานเศรษฐกิจการคลัง 2548) ภาพการณ์ท่องเที่ยวไทยในปี 2550 จำนวนนักท่องเที่ยวต่างประเทศที่เดินทางเข้าประเทศไทยมีจำนวน 6.9 ล้านคน ขยายตัวร้อยละ 1.7 จากช่วงเดียวกันของปี 2549 ซึ่งต่ำกว่าเป้าหมายที่ตั้งไว้จำนวน 7.4 ล้านคน สำหรับช่วงครึ่งปีหลังของปี 2550 สำนักงานเศรษฐกิจการคลัง(สศค.) คาดว่าจำนวนนักท่องเที่ยวต่างชาติเดินทางเข้ามาท่องเที่ยวในประเทศไทยจะมี จำนวน 7.5 ล้านคน ขยายตัวร้อยละ 5.5 และทั้งปี 2550 คาดว่าจะมีนักท่องเที่ยวต่างชาติเดินทางมาท่องเที่ยวในประเทศไทยเป็นจำนวน 14.4 ล้านคน ขยายตัวร้อยละ 4.5 ต่อปี ซึ่งคาดว่าจะต่ำกว่าเป้าหมายของการท่องเที่ยวแห่งประเทศไทย (ททท.) ที่ตั้งเป้าหมายนักท่องเที่ยวต่างประเทศจำนวน 14.5 ล้านคน หรือขยายตัวที่ร้อยละ 5.1 ต่อปี

ในปี 2552 สถานการณ์การท่องเที่ยวไทยมีแนวโน้มซบเซา โดยเฉพาะตลาดนักท่องเที่ยวต่างชาติที่ถูกบั่นทอนให้ถดถอยลงจากปัจจัยลบที่ กระทบ ทั้งปัจจัยภายในประเทศและปัจจัยภายนอกประเทศ ภาพลักษณ์ด้านความปลอดภัยของการท่องเที่ยวไทยตกต่ำอย่างไม่เคยปรากฏมาก่อนในสายตาของ นักท่องเที่ยวต่างชาติ โดยเฉพาะนักท่องเที่ยวจากตลาดระยะไกลในภูมิภาคเอเชีย ภาวะ เศรษฐกิจโลกที่ไม่เอื้ออำนวยต่อการเดินทางระหว่างประเทศ โดยเฉพาะตลาดท่องเที่ยวระยะไกลในยุโรปและอเมริกา เนื่องจากวิกฤตเศรษฐกิจในสหรัฐอเมริกาซึ่งลุกลามไปยังยุโรปและประเทศอื่นๆ ที่เป็นประเทศคู่ค้าสถานการณ์การแพร่ระบาดของไข้หวัดใหญ่สายพันธุ์ใหม่ 2009 ในภูมิภาคอเมริกา ที่ทวีความรุนแรงมากขึ้นตั้งแต่ช่วงกลางเดือนเมษายน และแพร่ระบาดไปทั่วโลก รวมทั้งประเทศไทย ส่งผลกระทบทำให้การเดินทางระหว่างประเทศชะลอตัวลง เนื่องจากส่วนใหญ่ต่างหลีกเลี่ยงการเดินทางด้วยเครื่องบิน รวมทั้งการเดินทางเข้าไปยังประเทศที่มีการแพร่ระบาดในวงกว้าง

ตารางที่ 1.1 จังหวัดท่องเที่ยวที่เป็นที่นิยมของนักท่องเที่ยวชาวไทย 10 จังหวัดแรกปี พ.ศ. 2550

จังหวัด	จำนวนนักท่องเที่ยว (พันคน-ครั้ง)	รายรับจากการท่องเที่ยว (ล้านบาท)
กรุงเทพมหานคร	16,535	181,800
นครราชสีมา	3,219	6,131
เชียงใหม่	2,605	18,731
ระยอง	1,828	7,243
พัทยา	1,800	9,588
ขอนแก่น	1,718	4,980
ภูเก็ต	1,599	11,772
กาญจนบุรี	1,489	5,419
อุดรธานี	1,484	3,406
สงขลา(หาดใหญ่)	1,472	6,576
อื่นๆ	29,805	75,899
รวมทั้งประเทศ	63,552	331,546

ที่มา: พยากรณ์โดยสถาบันวิจัยสังคม มหาวิทยาลัยเชียงใหม่ (2550).

จังหวัดเชียงใหม่ นับว่าเป็นจังหวัดท่องเที่ยวที่เป็นที่นิยมของนักท่องเที่ยวชาวไทย มีอันดับจำนวนนักท่องเที่ยวอยู่ในอันดับที่ 3 ซึ่งน้อยกว่าจังหวัดกรุงเทพมหานครและจังหวัดนครราชสีมา จังหวัดเชียงใหม่กลายเป็นศูนย์กลางการท่องเที่ยวของภาคเหนือ โดยมีจำนวนนักท่องเที่ยวเข้ามาในจังหวัดเชียงใหม่จำนวน 2,605,000 คน และมีรายรับจากการท่องเที่ยวเป็นจำนวนเงิน 18,731,000,000 บาท โดยแหล่งท่องเที่ยวที่สำคัญของจังหวัดเชียงใหม่ เป็นแหล่งท่องเที่ยวธรรมชาติ โบราณสถานและโบราณวัตถุ และวิถีการดำรงชีวิตที่เป็นเอกลักษณ์ จากจำนวนนักท่องเที่ยวที่มายเยี่ยมเยือนจังหวัดเชียงใหม่กว่าสามล้านคนต่อปี ทำให้มีการพัฒนาสาธารณูปโภค สิ่งอำนวยความสะดวกต่างๆ มีการก่อสร้างโรงแรม ที่พัก บริษัทนำเที่ยว ศูนย์วัฒนธรรม ศูนย์ประชุม ร้านอาหาร ร้านขายของที่ระลึก สถานบันเทิง มากมาย เพื่อสนองตอบต่อการเป็นศูนย์กลางการท่องเที่ยว ซึ่งสามารถรองรับนักท่องเที่ยวได้เป็นอย่างดี (พรทิพย์ เขียวธีรวิทย์, 2541) เป็นที่น่าสนใจที่จะศึกษาถึงโครงสร้างและผลการดำเนินงานของอุตสาหกรรมท่องเที่ยวของจังหวัดเชียงใหม่ ว่าจะมีลักษณะการแข่งขันและผลการดำเนินงานของแต่ละหน่วยธุรกิจเป็นอย่างไรหรือความสามารถในการทำกำไรดีมามากน้อยเพียงใด ประสิทธิภาพในการดำเนินงานว่าจะมีประสิทธิภาพ

หรือไม่ อย่างไร รวมทั้งมูลค่าเพิ่มอุตสาหกรรมนี้ เพื่อเป็นการปรับปรุง ส่งเสริม วางแผน สำหรับการพัฒนาศักยภาพในอุตสาหกรรมท่องเที่ยวของจังหวัดเชียงใหม่ซึ่งเป็นศูนย์กลางการท่องเที่ยวภาคเหนือให้ทัดเทียมกับเมืองที่เป็นศูนย์กลางการท่องเที่ยวของประเทศอย่างกรุงเทพฯ

ตารางที่ 1.2 ข้อมูลผู้เยี่ยมชมเชียงใหม่ ปี 2550

รายการข้อมูล	ไทย(คน)	ต่างประเทศ(คน)	รวม(คน)
จำนวนผู้เยี่ยมชม	3,601,727	1,755,140	5,356,867
นักท่องเที่ยว	2,598,041	1,583,837	4,181,878
นักทัศนาจร	1,003,686	171,303	1,174,989
จำนวนผู้เยี่ยมชมจำแนกตามพาหนะการเดินทาง	3,601,727	1,755,140	5,356,867
ค่าใช้จ่ายเฉลี่ย/คน/วัน(บาท)	2,399.66	3,239.56	2,729.27
นักท่องเที่ยว	2,472.10	3,282.28	2,807.98
นักทัศนาจร	1,847.20	1,887.70	1,853.09
รายได้(ล้านบาท)	20,777.66	18,116.59	38,894.25
นักท่องเที่ยว	18,923.66	17,793.22	36,716.88
นักทัศนาจร	1,854.00	323.37	2,177.37

ที่มา: การท่องเที่ยวแห่งประเทศไทย

ในปี 2550 เชียงใหม่มีจำนวนนักท่องเที่ยวจำนวน 5,356,867 คน โดยแบ่งเป็นชาวไทยจำนวน 3,601,727 คน และชาวต่างประเทศจำนวน 1,755,140 คน รายได้ 38,894.25 ล้านบาท แบ่งเป็นคนต่างประเทศ 18,116.59 ล้านบาท (47%) และคนไทย 20,777.66 ล้านบาท (53%) ซึ่งลดลงจากปีที่แล้ว 890.81 ล้านบาท หรือ 2.24% (ปี 2549 มีรายได้ 39,785.06 ล้านบาท) ระยะเวลาพักเฉลี่ย 3.13 วัน / ค่าใช้จ่ายเฉลี่ย 2,729.27 บาท/คน/วัน โดยมีจำนวนโรงแรมที่พัก รวมทั้งสิ้น 418 แห่ง เพิ่มขึ้นจากปีที่ผ่านมาร้อยละ 22.58 แต่กลับมีจำนวนผู้มาเยือน นักท่องเที่ยว และนักทัศนาจรทั้งสิ้น 10,713,734 คน ลดลงจากปีที่ผ่านมาร้อยละ 4.18

ตารางที่ 1.3 จำนวนนักท่องเที่ยว จำแนกตามสถานที่พัก ปี 2550 หน่วย : คน

สถานที่พัก	นักท่องเที่ยว					
	ไทย	ร้อยละ	ต่างประเทศ	ร้อยละ	รวม	ร้อยละ
1. โรงแรม	1,348,202	51.89	1,253,767	79.16	2,601,969	62.22
2. เกสต์เฮาส์	33,530	1.29	98,598	6.23	132,128	3.16
3. บังกาโล/รีสอร์ท	277,763	10.69	62,546	3.95	340,309	8.14
4. บ้านญาติ/บ้านเพื่อน	836,357	32.19	141,971	8.96	978,328	23.39
5. ที่พักในอุทยานแห่งชาติ	20,947	0.81	8,766	0.55	29,713	0.71
6. บ้านพักรับรองของทางราชการ	19,047	0.73	-	-	19,047	0.46
7. อื่น ๆ	62,195	2.40	18,189	1.15	80,384	1.92
รวม	2,598,041	100.00	1,583,837	100.00	4,181,878	100.00

ที่มา: การท่องเที่ยวแห่งประเทศไทย

การเดินทางเข้ามาท่องเที่ยวในจังหวัดเชียงใหม่ ของนักท่องเที่ยวทั้งชาวไทยและชาวต่างประเทศมี 2 ลักษณะ คือ การเดินทางมาท่องเที่ยวด้วยตนเองและการใช้บริการจากบริษัทนำเที่ยว โดยที่พักสำหรับนักท่องเที่ยว นักทัศนจร และผู้มาเยือน ประกอบด้วย โรงแรม เกสต์เฮาส์ บังกาโล รีสอร์ท บ้านญาติ/เพื่อน ที่พักในอุทยานแห่งชาติต่างๆ บ้านรับรองของทางราชการและเอกชนอื่นๆ เป็นต้น ในปี 2550 จังหวัดเชียงใหม่มีการขยายตัวของเศรษฐกิจด้านการท่องเที่ยวในสัดส่วนที่ลดลง โดยอาจมีสาเหตุมาจากการชะลอการขยายตัวของเศรษฐกิจทั่วโลก และปัญหาหมอกควันในจังหวัดเชียงใหม่

ลิขสิทธิ์มหาวิทยาลัยเชียงใหม่

Copyright© by Chiang Mai University
All rights reserved

ตารางที่ 1.4 ค่าใช้จ่ายเฉลี่ยต่อคนต่อวันและรายได้จากการท่องเที่ยวในจังหวัดเชียงใหม่ จำแนกตามหมวดค่าใช้จ่ายต่างๆ ปี2550

หมวดค่าใช้จ่าย	ค่าใช้จ่ายเฉลี่ยต่อคน(บาท)			รายได้ทั้งหมด(ล้านบาท)		
	ไทย	ต่างประเทศ	เฉลี่ย	ไทย	ต่างประเทศ	เฉลี่ย
1. ค่าที่พัก	594.70	843.40	697.80	4,552.34	4,572.04	9,124.38
2. ค่าอาหารและเครื่องดื่ม	381.91	537.08	446.24	2,923.49	2,911.50	5,834.99
3. ค่าซื้อสินค้าและของที่ระลึก	680.55	792.25	726.86	5,209.53	4,294.78	9,504.31
4. ค่าใช้จ่ายเพื่อความบันเทิง	276.14	390.24	323.44	2,113.84	2,115.47	4,229.31
5. ค่าบริการท่องเที่ยวภายในจังหวัด	146.23	277.44	200.63	1,119.39	1,504.02	2,623.41
6. ค่าพาหนะเดินทางในจังหวัด	255.82	294.30	271.77	1,958.26	1,595.41	3,553.67
7. ค่าใช้จ่ายอื่น ๆ	136.75	147.57	141.24	1,046.81	800.00	1,846.81
รวมทุกหมวดค่าใช้จ่าย	2,472.10	3,282.28	2,807.98	18,923.66	17,793.22	36,716.88

ที่มา : การท่องเที่ยวแห่งประเทศไทย

นักท่องเที่ยวชาวไทยมีค่าใช้จ่ายเฉลี่ยต่อคนต่อวัน ในการท่องเที่ยวจังหวัดเชียงใหม่ 2,472.10 บาท โดยในหมวดค่าใช้จ่ายที่นักท่องเที่ยวมีการใช้จ่ายเงินมากที่สุด คือ ค่าซื้อสินค้าและของที่ระลึกคิดเป็นร้อยละ 27.53 รองลงมาได้แก่ค่าที่พัก และค่าอาหาร/เครื่องดื่ม คิดเป็นร้อยละ 24.06 และ 15.44 ตามลำดับ ในส่วน นักท่องเที่ยวชาวต่างประเทศมีค่าใช้จ่ายเฉลี่ยต่อคนต่อวัน 3,282.28บาท โดยในหมวดที่นักท่องเที่ยวมีการใช้จ่ายเงินมากที่สุด คือค่าที่พักคิดเป็นร้อยละ 25.70 รองลงมาได้แก่ค่าซื้อสินค้า/ ของที่ระลึก และค่าอาหาร/เครื่องดื่ม คิดเป็นร้อยละ 24.14 และ 16.35 ตามลำดับ

รายได้จากการมาท่องเที่ยวของนักท่องเที่ยวชาวไทยรวมทุกหมวดค่าใช้จ่าย เป็นเงินจำนวน 18,923.66 ล้านบาท โดยในหมวดที่ได้รายได้จากนักท่องเที่ยวไทยมากที่สุดคือ ค่าซื้อสินค้าและของที่ระลึก เป็นเงินจำนวน 5,509.53 ล้านบาท คิดเป็นร้อยละ 27.53 รองลงมาได้แก่ค่าที่พัก และค่าอาหาร /เครื่องดื่ม คิดเป็นร้อยละ 24.06 และ 15.44 ตามลำดับ ในส่วนรายได้ที่ได้จากการมาท่องเที่ยวของนักท่องเที่ยวต่างประเทศรวมทุกหมวดค่าใช้จ่าย เป็นเงินจำนวน 17,793.22 ล้านบาท โดยในหมวดที่ได้รายได้จากนักท่องเที่ยวไทยมากที่สุดคือ ค่าที่พักเป็นเงินจำนวน 4,572.04 ล้านบาท คิดเป็นร้อยละ 25.07 รองลงมาได้แก่ค่าซื้อสินค้าและของที่ระลึก และค่าอาหาร /เครื่องดื่ม คิดเป็นร้อยละ 24.14 และ 16.35 ตามลำดับ

จังหวัดเชียงใหม่มีศักยภาพในการเป็นศูนย์กลางการท่องเที่ยวของประเทศไทยหรือภาคเหนือรวมทั้งยังสามารถเป็นศูนย์กลางการท่องเที่ยวของเอเชียตะวันออกเฉียงใต้ที่มีแหล่งท่องเที่ยวที่มีความหลากหลายที่ครบในรูปแบบของการท่องเที่ยวในศตวรรษที่ 21 ที่องค์การท่องเที่ยวโลก (World Tourism Organization) (บุญเลิศ ตั้งจิตวัฒนา, 2548: 60-65) ได้กำหนดรูปแบบการท่องเที่ยวไว้ 3 แบบเพื่อตอบสนองความต้องการท่องเที่ยว โดยมีรูปแบบในการท่องเที่ยว คือ

- 1) รูปแบบการท่องเที่ยวในแหล่งธรรมชาติ (Natural Based Tourism) หมายถึงการท่องเที่ยวแหล่งธรรมชาติ
- 2) รูปแบบการท่องเที่ยวในแหล่งวัฒนธรรม (Cultural Based Tourism) หมายถึงการท่องเที่ยวในแหล่งประวัติศาสตร์ และวัฒนธรรมท้องถิ่น และ
- 3) รูปแบบการท่องเที่ยวในความสนใจพิเศษ (Special Interest Tourism) หมายถึงการท่องเที่ยวที่ผสมผสานการท่องเที่ยวกับความต้องการอื่นเพิ่มเติมเช่นการท่องเที่ยวเชิงสุขภาพ (Health Tourism), การท่องเที่ยวพำนักระยะยาว (Longstay Tourism)

โดยรูปแบบการท่องเที่ยวในแหล่งธรรมชาติ (Natural Based Tourism) จะมีแหล่งท่องเที่ยว ร้อยละ 40 รูปแบบการท่องเที่ยวในแหล่งวัฒนธรรม (Cultural Based Tourism) หมายถึง การท่องเที่ยวในแหล่งประวัติศาสตร์ และวัฒนธรรมท้องถิ่น ประเพณี จะมีแหล่งท่องเที่ยวร้อยละ 40 และรูปแบบการท่องเที่ยวในความสนใจพิเศษ (Special Interest Tourism) มีแหล่งท่องเที่ยวและ กิจกรรมการท่องเที่ยว อยู่ราวร้อยละ 20

ธุรกิจที่มีผลเชื่อมโยงกับการท่องเที่ยวได้แก่ อุตสาหกรรมบริการต่างๆ เช่น โรงแรม ร้านอาหาร การนำเที่ยว ดังที่ได้กล่าวไว้ข้างต้น

1. ธุรกิจโรงแรมในปี 2551 ตลาดโดยรวมขยายตัวเพียงร้อยละ 3.3 เนื่องจากได้รับผลดีจาก นโยบายสนับสนุนการท่องเที่ยวของรัฐ และการเปิดเสรีทางการค้าและบริการกับประเทศต่างๆ ส่งผลให้นักท่องเที่ยวทั้งชาวไทยและชาวต่างชาติเพิ่มขึ้น แต่ก็มีควมวุ่นวายทางการเมืองนำไปสู่ การปิดสนามบินหลายแห่งในประเทศ ซึ่งทำให้นักท่องเที่ยวต่างชาติหดตัวถึงร้อยละ 19.4 ในช่วง ไตรมาส 4 ธุรกิจโรงแรมจึงขยายตัวได้เพียงเล็กน้อยเท่านั้น

ตารางที่ 1.5 เครื่องชี้ที่สำคัญของแนวโน้มธุรกิจโรงแรม

เครื่องชี้ที่สำคัญ	2549	2550	2551 ^e	2552 ^e
มูลค่าตลาด ¹ (พันล้านบาท)	207.0	250.00	258.0	245.0
อัตราการเปลี่ยนแปลง(ร้อยละ)	21.1	20.8	3.3	-5.0
อัตราการเข้าพัก ² (ร้อยละ)	63.0	60.8	56.8	49.5
การเปลี่ยนแปลง(ร้อยละ)	2.6	-2.2	-4.0	-7.3
จำนวนนักท่องเที่ยวต่างชาติ ³ (ล้านคน)	13.82	14.46	14.53	13.36
อัตราการเปลี่ยนแปลง(ร้อยละ)	20.0	4.6	0.5	-8.1

หมายเหตุ: e = การประมาณการ

ที่มา: 1 รวบรวมและประมาณการโดยฝ่ายวิจัยธุรกิจ บมจ. ธนาคารกรุงไทย

2 ธนาคารแห่งประเทศไทย 3 การท่องเที่ยวแห่งประเทศไทย

ในปี 2552 ธุรกิจโรงแรมได้รับผลกระทบจากภาวะเศรษฐกิจโลกที่ชะลอตัวลงอย่างต่อเนื่อง ประกอบกับผลกระทบจากการปิดสนามบิน ซึ่งคาดว่าเป็นผลให้นักท่องเที่ยวต่างชาติลดลงเหลือ 13.36 ล้านคน ทำให้มูลค่าตลาดโรงแรมหดตัวลงร้อยละ 5 ผู้ประกอบการจึงต้องแข่งขันกันลดราคาห้องพักและหันมาให้ความสำคัญต่อกลุ่มลูกค้าภายในประเทศ โดยเฉพาะกลุ่มการจัด

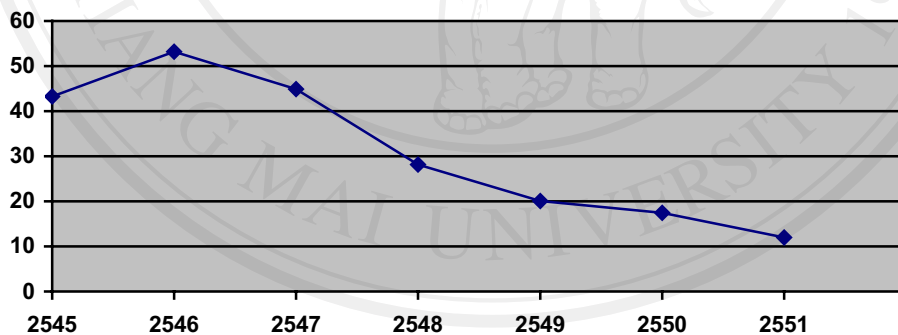

ประชุมสัมมนาของภาครัฐและเอกชนต่างๆ ตลอดจนชะลอการลงทุนและปรับลดค่าใช้จ่ายต่างๆเพื่อทำธุรกิจอยู่รอด

2. ธุรกิจภัตตาคารและร้านอาหารมีมูลค่าตลาดประมาณ 55,540 ล้านบาท ขยายตัวจากปีก่อนเพียงร้อยละ 5.4 เนื่องจากสถานะเศรษฐกิจชะลอตัว และราคาน้ำมันยังทรงตัวอยู่ในระดับสูง ประกอบกับเหตุการณ์ความไม่สงบในประเทศที่มีการลอบวางระเบิดในสถานที่ชุมชนต่างๆ ทำให้ผู้บริโภคไม่เชื่อมั่นในความปลอดภัยจึงประหยัดการใช้จ่ายและลดการเดินทางออกมารับประทานอาหารนอกบ้าน

ในปี 2551 ธุรกิจโดยรวมมีแนวโน้มขยายตัว และเป็นที่คาดว่ามูลค่าตลาดจะเติบโตประมาณร้อยละ 8.0 เนื่องจากผู้ประกอบการวางแผนขยายสาขาให้กว้างขวางและเข้าถึงตัวผู้บริโภคมากขึ้น โดยเฉพาะอาหารประเภทฟาสต์ฟู้ดส์และญี่ปุ่น ซึ่งกำลังได้รับความนิยม อย่างไรก็ตาม ราคาน้ำมันที่สูงขึ้นทำให้ต้นทุนในการประกอบอาหารเพิ่มขึ้น ขณะที่ผู้ประกอบการไม่สามารถปรับราคาขึ้นได้มากนักเพราะผู้บริโภคยังขาดความเชื่อมั่นต่อภาวะเศรษฐกิจและการเมืองของประเทศ จึงระมัดระวังการใช้จ่าย ดังแสดงในรูปที่ 1.1

รูปที่ 1.1 ค่าดัชนีความเชื่อมั่นผู้บริโภค (CCI)

ที่มา: สำนักดัชนีเศรษฐกิจการค้า กระทรวงพาณิชย์

3. ธุรกิจนำเที่ยวในปี 2551 มูลค่าตลาดของธุรกิจนำเที่ยวขยายตัวเพียงร้อยละ 0.9 เนื่องจากได้รับผลกระทบการสถานการณ์การเมืองในประเทศที่ทวีความรุนแรงขึ้นในช่วงปลายปีระหว่างเดือนกันยายนถึงธันวาคม โดยเฉพาะการประชุมผู้นำอาเซียนเมื่อปลายเดือนพฤศจิกายนซึ่งเป็นผลให้นักท่องเที่ยวไม่สามารถเดินทางเข้าออกประเทศได้ ส่งผลให้จำนวนนักท่องเที่ยวต่างชาติทั้งปีเพิ่มขึ้นเพียงร้อยละ 0.5 ขณะที่การเดินทางออกไปเที่ยวยังต่างประเทศของคนไทยชะลอลงเหลือร้อยละ 2.8 ในปี 2552 คาดว่ามูลค่าตลาดจะหดตัวร้อยละ 3.9 เพราะว่าภาวะเศรษฐกิจโลกยังชะลอตัวลง และได้รับผลกระทบต่อเนื่องจากเหตุการณ์ความวุ่นวายทางการเมืองซึ่งทำให้ชาวต่างชาติไม่

เชื่อมั่นในความปลอดภัย จึงลดการเดินทางมาท่องเที่ยว ผู้ประกอบการจึงต้องปรับกลยุทธ์ทางการตลาดโดยเน้นการให้บริการท่องเที่ยวภายในประเทศและประเทศเพื่อนบ้านที่มีพื้นที่ชายแดนติดต่อกันมากขึ้น พร้อมทั้งร่วมมือกับพันธมิตรในการจัดแพ็คเกจทัวร์เพื่อสนองความต้องการลูกค้าที่มีศักยภาพ เช่น กลุ่มผู้ชอบผจญภัย กลุ่มผู้สูงอายุหรือเกษียณ หรือกลุ่มองค์กรต่างๆ เป็นต้น

ตารางที่ 1.6 เครื่องชี้วัดที่สำคัญของแนวโน้มธุรกิจนำเที่ยว

เครื่องชี้ที่สำคัญ	2549	2550	2551 ^e	2552 ^e
มูลค่าตลาด ¹ (ล้านบาท)	28,966	42,865	43,252	41,565
อัตราการเปลี่ยนแปลง(ร้อยละ)	22.0	10.0	0.9	-3.9
จำนวนนักท่องเที่ยวต่างชาติ ² (ล้านราย)	13.62	14.46	14.53	13.36
อัตราการเปลี่ยนแปลง(ร้อยละ)	18.2	4.6	0.5	-8.1
จำนวนคนไทยเที่ยวต่างประเทศ ² (ล้านราย)	3.25	3.89	4.00	4.20
อัตราการเปลี่ยนแปลง(ร้อยละ)	10.5	19.7	2.8	5.0

หมายเหตุ: e = การประมาณการ โดยฝ่ายวิจัยธุรกิจ บมจ. ธนาคารกรุงไทย

ที่มา: 1 รวบรวมและประมาณการ โดยฝ่ายวิจัยธุรกิจ บมจ. ธนาคารกรุงไทย

2 การท่องเที่ยวแห่งประเทศไทย

4. ธุรกิจรถเช่า ในปี 2551 ธุรกิจรถเช่าหดตัวลงร้อยละ 23.0 เนื่องจากได้รับผลกระทบจากราคาน้ำมันเชื้อเพลิงปรับสูงขึ้น และปัญหาความไม่สงบทางการเมือง ทำให้นักลงทุนและนักท่องเที่ยวต่างชาติขาดความเชื่อมั่น จึงชะลอการดำเนินธุรกิจหรือการเดินทางเข้ามาท่องเที่ยวในประเทศ ส่งผลให้ตลาดเช่ารถระยะสั้นเพื่อการท่องเที่ยวลดลงจากปีก่อนร้อยละ 30 ขณะที่ตลาดเช่าระยะยาวสำหรับองค์กรลดลงร้อยละ 10 ในปี 2552 คาดว่าธุรกิจยังคงหดตัวลงอย่างต่อเนื่องเมื่อวิกฤติเศรษฐกิจโลก ซึ่งส่งผลกระทบต่อภาวะเศรษฐกิจในประเทศไทยนั้นรุนแรงเกินคาด นอกจากนี้สถานการณ์ความไม่สงบทางการเมืองในปีที่ผ่านมา ยังส่งผลให้นักลงทุนและนักท่องเที่ยวต่างชาติชะลอการเดินทางเข้ามาในประเทศ ทำให้ผู้ประกอบการรายเล็กต้องปิดกิจการเป็นจำนวนมาก ขณะที่ผู้ประกอบการรายใหญ่จำเป็นต้องลดขนาดองค์กรและปรับกลยุทธ์ทางการตลาด พร้อมทั้งหันไปให้บริการรถเช่าระยะยาวสำหรับองค์กรมากขึ้น โดยเฉพาะลูกค้าที่เป็นหน่วยงานภาครัฐและรัฐวิสาหกิจ เนื่องจากยังเป็นช่องทางที่จะขยายฐานการตลาดได้กว้างขึ้น

5. ธุรกิจสปา ในปี 2551 ตลาดมีมูลค่ารวม 10,200 ล้านบาท ขยายตัวเพียงร้อยละ 2.0ชะลอตัวลงตามภาวะเศรษฐกิจและผลกระทบจากเหตุการณ์ปีดสนามบินภายในประเทศตลอดจนเศรษฐกิจโลกที่ชะลอตัวลงในช่วงปลายปี ทำให้นักท่องเที่ยวต่างชาติมีจำนวนลดลง และการแข่งขันด้านราคาทวีความรุนแรงขึ้น ผู้ประกอบการกลุ่มเคย์สปาขนาดเล็กจึงต้องหยุดดำเนินการลงบางส่วน ส่วนผู้ประกอบการที่มีชื่อเสียงและที่ตั้งอยู่ในโรงแรมและรีสอร์ทยังดำเนินกิจการอยู่ได้ เพราะสามารถพัฒนาการให้บริการและจัดกิจกรรมการตลาดที่สร้างความพึงพอใจให้แก่ลูกค้าได้ดี ในปี 2552 คาดว่าภาวะธุรกิจมีแนวโน้มหดตัวลงร้อยละ 8.0 เมื่อภาวะเศรษฐกิจในประเทศและภาคการท่องเที่ยวยังโน้มชะลอตัวลงอย่างต่อเนื่อง ทำให้ผู้บริโภคในประเทศประหยัดค่าใช้จ่ายมากขึ้น และนักท่องเที่ยวต่างชาติมีจำนวนลดลง ผู้ประกอบการจึงต้องปรับตัวโดยให้ความสำคัญต่อลูกค้าเฉพาะกลุ่ม เช่นกลุ่มนักท่องเที่ยวเชิงสุขภาพ

ดังนั้นการศึกษาครั้งนี้จะทำการศึกษานักท่องเที่ยวเชิงวัฒนธรรมและนักท่องเที่ยวเชิงสุขภาพว่าการเดินทางมาท่องเที่ยวในจังหวัดเชียงใหม่ครั้งนี้มีความเชื่อมโยงกับธุรกิจที่เกี่ยวข้องกับการท่องเที่ยวใดบ้าง ซึ่งได้แก่ ธุรกิจโรงแรม ธุรกิจขายของที่ระลึก ธุรกิจขนส่ง ธุรกิจรถเช่า และธุรกิจสปาที่เกี่ยวข้องกับนักท่องเที่ยวเชิงสุขภาพ เพื่อนำผลการศึกษามาใช้ในการศึกษาของธุรกิจที่เกี่ยวข้องกับการท่องเที่ยวต่อไป

1.2 วัตถุประสงค์ของการศึกษา

- 1.) เพื่อศึกษาพฤติกรรมของนักท่องเที่ยวที่มีต่อการท่องเที่ยว เชียงวัฒนธรรมและการท่องเที่ยวเชิงสุขภาพ
- 2.) เพื่อวิเคราะห์ถึงธุรกิจที่เชื่อมโยงกับการท่องเที่ยวเชิงวัฒนธรรมและการท่องเที่ยวเชิงสุขภาพจากพฤติกรรมของนักท่องเที่ยว

1.3 ประโยชน์ที่คาดว่าจะได้รับจากการศึกษา

ผลที่ได้จากการศึกษาครั้งนี้จะเป็นข้อมูลสำหรับผู้ประกอบการที่เกี่ยวข้องกับธุรกิจท่องเที่ยวหรือหน่วยงานราชการที่เกี่ยวข้อง รวมไปถึงผู้ที่สนใจ สามารถนำมาใช้เป็นแนวทางในการวางแผนการตลาดและการบริการที่เหมาะสม

1.4 ขอบเขตการศึกษา

การศึกษานี้เป็นศึกษา เป็นการศึกษาคุติกรรมของนักท่องเที่ยวงึ่งวัฒนธรรมลันักท่องเที่ยวงึ่งสุขภาพ เพื่อจะดูว่ามีธุรกิจประเภทไหนบ้างที่เชื่อมโยงกับการท่องเที่ยวดังกล่าวในอำเภอเมือง จังหวัดเชียงใหม่ในปี พ.ศ. 2552

ลิขสิทธิ์มหาวิทยาลัยเชียงใหม่
Copyright© by Chiang Mai University
All rights reserved